

Scenarioplanning voor NOP: definitie en aanpak?

Wat is scenarioplanning?

We hebben allerlei informatie over het verleden, maar wat de toekomst ons brengt weten we niet. Toch wordt wel verwacht dat we besluiten nemen die gaan over de toekomst. Dit wordt dan meestal onderbouwd via extrapolatie van gegevens uit het verleden. Maar.....de toekomst is zelden een lineaire extrapolatie van het verleden. Door invloeden van buitenaf die we niet konden voorzien. Dus moet je naast de bekende te verwachten ontwikkelingen ook rekening houden met 'onzekerheden'.

Bij scenarioplanning ga je op zoek naar de (meestal) twee grootste onzekerheden (dilemma's) en visualiseer je de toekomst zoals die mogelijk zou kunnen zijn indien deze onzekerheid zich niet of juist wel manifesteert. Er ontstaan dan via een assenkruis vier varianten.

Het resultaat van scenarioplanning is dus niet een gedetailleerd beeld van de toekomst waar je in een rechte lijn naar toe ontwikkelt. Het is een instrument voor het op gang brengen en houden van een strategische conversatie over de toekomst en de keuzes die je daarbij kunt maken.

In dit geval ga je op zoek naar hoe Noordoostpolder er bijvoorbeeld in 2025 uit zou kunnen zien. Er ontstaan verschillende toekomstscenario's doordat je eerst de belangrijkste dilemma's in kaart brengt. Cruciale keuzes waar de gemeente Noordoostpolder voor staat en die gevolgen hebben voor hoe Noordoostpolder zich in de toekomst ontwikkelt. Nadat je de toekomstscenario's in beeld hebt gebracht, kan je deze vertalen naar gevolgen voor de gemeente.

Door de scenario's uit te werken op een aantal gemeenschappelijke thema's kun je vervolgens een bezuinigingspakket per thema samenstellen. Afhankelijk van het scenario kom je bijvoorbeeld tot het extra investeren of bezuinigen op recreatie en toerisme. Of in stand houden van voorzieningen versus afstoten.

Het is niet de bedoeling dat een van de scenario's gekozen wordt. Het bestuur kan kiezen uit de voorgestelde bezuiningsopties uit alle genoemde scenario's.

Uitgangspunt scenariotraject

Het instrument van scenarioplanning kan een middel zijn om invulling te geven aan de principiële keuzes in beleid die ten grondslag kunnen liggen aan structurele bezuinigingsmaatregelen. Uitgangspunt bij een dergelijk traject is dat niet uitgaan wordt van de bekende "harde" bezuinigingsopgave, maar dat gestreefd wordt naar een bedrag dat een veelvoud is hiervan. Enerzijds omdat de daadwerkelijke omvang van de bezuinigingstaakstelling voortdurend in beweging is vanwege externe ontwikkelingen. Anderzijds omdat het traject ook écht keuzen in beleid in beeld moet brengen. Wanneer het pakket de daadwerkelijke taakstelling niet overstijgt kan immers niet meer gesproken worden over "keuzen". Als de raad één van de vier scenario's volledig zou

omarmen, dan nog zouden er binnen dat scenario keuzemogelijkheden moeten bestaan. Het kan wel helpen om bij de start van een scenariotraject een streefcijfer per scenario vast te stellen om de verschillende bezuinigingspakketten onderling vergelijkbaar te maken.

Opzet van een scenariotraject

De opzet van een scenariotraject bestaat grofweg uit de volgende fasen:

Fase 1: Trendselectie

In Fase 1 worden de belangrijkste ontwikkelingen waar de gemeente tot 2020 mee te maken krijgt geïnventariseerd. De toekomst wordt verkend volgens het model van DESTEP (demografie, economie, sociaal-cultureel, technologie, ecologie en politiek-institutioneel). Dit model maakt het mogelijk om op een systematische en uitputtende manier ontwikkelingen in kaart te brengen.

Product:

Een bondig en overzichtelijk trenddocument, dat als basis kan dienen voor Fase 2.

Fase 2: Trendpanorama

Op basis van de belangrijkste ontwikkelingen die uit het vooronderzoek naar voren komen, wordt een zogeheten "Toekomstpanorama 2020" bijeenkomst georganiseerd. Een Toekomstpanorama is een strategisch overzicht van ontwikkelingen die relevant zijn voor de gemeente. De bijeenkomst bestaat uit vier onderdelen:

1. Inleiding van de belangrijkste trends die op Noordoostpolder afkomen
3. Beoordeling implicaties; benoemen aandachtspunten en strategische uitdagingen
4. Benoemen van kerndilemma's voor de toekomst van Noordoostpolder

Product:

Het resultaat van de bijeenkomst is een beschrijving van de kerndilemma's voor de toekomst van de gemeente.

Fase 3: Scenariobouw (doelscenario's)

In deze wordt de drie of vier basisscenario's uitgewerkt. De basisscenario's geven een beeld van 2030 op basis van de gekozen dilemma's.

Product:

Een beschrijving van de drie of vier doelscenario's.

Fase 4: Samenstellen bezuinigingspakketten

In deze stap wordt per scenario's een bezuinigingspakket samengesteld. Ter voorbereiding wordt een lijst opgesteld met alle producten en diensten waarop de gemeente mogelijkerwijs zou kunnen bezuinigen. 'Slimme jatters' verzamelen bezuinigingsvoorstellen uit andere gemeenten en interne suggesties ten behoeve van het eindresultaat..

Product:

Bezuinigingspakketten per scenario.

Fase 5: Keuze scenario met bezuinigingspakket

De scenario's met de bijbehorende bezuinigingspakketten worden besproken en vastgesteld. De raad stelt uit de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen¹ een bezuinigingspakket vast met een hoogte van tenminste het dan benodigde bedrag om een structureel sluitende meerjarenbegroting te kunnen presenteren.

¹ De raad hoeft geen scenario te kiezen, maar naar verwachting zullen de meeste maatregelen wel bij een van de geschetste scenario's passen.